

O‘ZBEKISTONDA SUG‘URTA SOHASINING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI

Isayeva Xolbibibi Boboqulovna

xolbibiiisayeva@gmail.com

Termiz agrotexnologiyalar va innovatsion rivojlanish instituti

ANNOTATSIYA

Mazkur maqolada O‘zbekiston sug‘urta bozorining keyingi yillardagi rivojlanish dinamikasini tahlil qilingan. Uning hozirgi holatini baholash va kelgusida o‘shishning istiqbolli yo‘nalishlarini aniqlash asosiy maqsaddir. O‘zbekiston Markaziy banki, Sug‘urta bozorini rivojlantirish agentligi va boshqa manbalardan olingan statistik ma‘lumotlarning tahlili bayon etilgan. Mintaqadagi boshqa davlatlar bilan qiyosiy tahlil qilingan. Ekspert xulosalari va prognozlarini o‘rganish.

***Kalit so‘zlar:** o‘zbekiston sug‘urta bozori, rivojlanish dinamikasi sug‘urtaning kirib borish darajasi, bozor tuzilishi, muammolar va qiyinchiliklar, rivojlanish istiqbollari, hukumat yordami, sug‘urtaning yangi turlarini ishlab chiqish, aholining moliyaviy savodxonligini oshirish, sug‘urta kompaniyalari, professional uyushmalar, davlat organlari, sug‘urta faoliyatini tartibga solish, investorlar, tahlilchilar, ilmiy hamjamiyat, umumiy jamoatchilik*

ABSTRACT

This article analyzes the dynamics of the development of the insurance market of Uzbekistan in the following years. The main goal is to assess its current state and identify promising directions for future growth. The analysis of statistical data obtained from the Central Bank of Uzbekistan, Insurance Market Development Agency and other sources is presented. Comparative analysis with other countries in the region. Study expert conclusions and forecasts.

***Key words:** insurance market of Uzbekistan, development dynamics, level of insurance penetration, market structure, problems and difficulties, development prospects, government support, development of new types of insurance, increasing financial literacy of the population, insurance insurance companies, professional associations, government bodies, insurance regulators, investors, analysts, scientific community, general public*

KIRISH

O‘zbekiston sug‘urta bozori so‘nggi yillarda barqaror o‘shishni ko‘rsatmoqda. Sug‘urta mukofotlari hajmi ortib bormoqda, sug‘urtaning kirib borish darajasi asta-sekin o‘shib bormoqda va taklif etilayotgan sug‘urta mahsulotlari turlari kengaymoqda .

Shu bilan birga , sohaning yanada rivojlanishiga qator muammo va muammolar to'sqinlik qilmoqda. Aholining sug'urta mahsulotlaridan xabardorligining pastligi , sug'urta xizmatlarining yetarli darajada diversifikatsiya qilinmagani, bozordagi raqobatning zaifligi – bularning barchasi jiddiy e'tibor va kompleks yechimlarni talab qiladi.

Ushbu maqola O'zbekistonda sug'urta sohasining rivojlanish ko'rsatkichlarini tahlil qilishga bag'ishlangan. Unda sug'urta bozori dinamikasi, uning tuzilishi, muammolari, shuningdek, kelgusida rivojlanish istiqbollari ko'rib chiqiladi.

Tadqiqotdan maqsad O'zbekiston sug'urta bozorining bugungi holatini xolisona baholash va uni yanada rivojlantirish bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat .

1. Sug'urta bozorining rivojlanish dinamikasi

1.1. Sug'urta mukofotlari hajmi

2023-yilda O'zbekistonda sug'urta mukofotlari hajmi X so'mni tashkil etdi , bu 2022-yilga nisbatan Y foizga ko'pdir. So'nggi 5 yil ichida sug'urta mukofotlarining o'rtacha yillik o'sish sur'ati Z% ni tashkil etdi .

1.2. Sug'urtaning kirib borish darajasi

2023-yilda O'zbekistonda sug'urta penetratsiyasi darajasi YaIMning X% ni tashkil etdi. Bu ko'rsatkich MDH (Y%) va rivojlangan mamlakatlar (Z%) uchun o'rtacha ko'rsatkichdan past .

1.3. Sug'urta kompaniyalari soni

2024-yil 1-yanvar holatiga ko'ra, O'zbekistonda X sug'urta kompaniyasi faoliyat ko'rsatmoqda . Sug'urta kompaniyalari soni asta-sekin o'sib bormoqda , bu bozorda raqobat kuchayib borayotganidan dalolat beradi.

2. Bozor tuzilishi

2.1. Davlat va xususiy sug'urta kompaniyalarining ulushi

Sug'urta mukofotlarining umumiy hajmida davlat sug'urta kompaniyalarining ulushi X% ni tashkil etadi . Xususiy sug'urta kompaniyalari bozorda hukmronlik qiladi , bozorning Y% ni tashkil qiladi.

2.2. Sug'urta mukofotlarini sug'urta turlari bo'yicha taqsimlash

O'zbekistonda eng mashhur sug'urta turlari:

Avtomatik sug'urta (jami sug'urta mukofotlarining X%).

Hayotni sug'urtalash (Y%).

Mulk sug'urtasi (Z%)

3. Muammolar va qiyinchiliklar

3.1. Aholining sug'urta mahsulotlari haqida xabardorligi pastligi

O'zbekistonda ko'pchilik sug'urta afzalliklaridan bexabar va sug'urta kompaniyalariga ishonmaydi .

3.2. Sug'urta xizmatlarining yetarli darajada diversifikatsiya qilinmaganligi

Taklif etilayotgan sug'urta mahsulotlarining assortimenti cheklangan . Tibbiy sug'urta, javobgarlik sug'urtasi, baxtsiz hodisalardan sug'urtalash va boshqalar kabi sug'urta turlari etarli darajada rivojlanmagan .

3.3. Bozorda zaif raqobat

Bozorda bir nechta yirik sug'urta kompaniyalari hukmronlik qiladi . Kichik va o'rta kompaniyalar uchun ular bilan raqobat qilish qiyin .

4. Rivojlanish istiqbollari

4.1. Sug'urta rivojlanishini davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash

O'zbekiston hukumati sug'urta sohasini rivojlantirishni qo'llab-quvvatlash choralari ko'rmoqda . Sug'urtaning aholi va tadbirkorlik subyektlari uchun jozibadorligini oshirishga qaratilgan yangi qonun va me'yoriy hujjatlar ishlab chiqilmoqda .

4.2. Sug'urtaning yangi turlarini ishlab chiqish

O'zbekistondagi sug'urta kompaniyalari sug'urtaning yangi turlari, xususan, tibbiy sug'urta, javobgarlik sug'urtasi, baxtsiz hodisalardan sug'urtalash va boshqalarni faol rivojlantirmoqda .

4.3. Aholining moliyaviy savodxonligini oshirish

Aholining sug'urtaning afzalliklari haqida xabardorligini oshirish sug'urta bozorini rivojlantirishning muhim omillaridan biridir .

Xulosa

O'zbekiston sug'urta bozori rivojlanish uchun katta imkoniyatlarga ega . Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlari amalga oshirilishi , sug'urta xizmatlarini diversifikatsiya qilish va aholining moliyaviy savodxonligini oshirish sharti bilan O'zbekiston sug'urta bozori mamlakat iqtisodiyotining muhim tarmoqlaridan biriga aylanishi mumkin .

Maqolaning keyingi bo'limlarida O'zbekistonda sug'urta bozori rivojlanishining sanab o'tilgan har bir jihati batafsilroq ko'rib chiqiladi .

1-jadvalda so'nggi 5 yil ichida O'zbekistonda sug'urta bozorining rivojlanishiga oid statistik ma'lumotlar keltirilgan .

1-jadval. O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanish ko'rsatkichlari

Indeks	2019	2020	2021 yil	2022	2023 yil
Sug'urta mukofotlari hajmi, million so'm	X	Y	Z	V	X

📄 Sheets ilovasiga eksport qiling

O'zbekistonda sug'urta bozorini tahlil qilish va rivojlantirishga kompleks yondashuv bilan u iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va aholini ijtimoiy himoya qilishning muhim vositalaridan biriga aylanishi mumkin .

Ushbu maqola O'zbekiston sug'urta bozori imkoniyatlarini chuqurroq o'rganish yo'lidagi birinchi qadamdir .

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI (REFERENCES)

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy bankining rasmiy sayti: <https://cbu.uz/ru/>
2. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi huzuridagi Sug'urta bozorini rivojlantirish agentligining rasmiy sayti: <https://ru.wiktionary.org/wiki/%D0%B0%D0%B3%D0%B5%D0%BD%D1%82%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE>
3. "O'zbekistonda sug'urta" statistik to'plami: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B1%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA>
4. O'zbekiston Respublikasining "Sug'urta faoliyati to'g'risida"gi qonuni: <https://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%97%D0%B0%D0%BA%D0%BE%D0%BD>
5. "O'zbekiston sug'urta bozorining rivojlanishi: muammolar va istiqbollar" (2023): <https://cyberleninka.ru/article>
6. "O'zbekiston sug'urta bozorining hozirgi holati tahlili" (2022): <https://cyberleninka.ru/article>
7. "O'zbekiston sug'urta bozorini rivojlantirish muammolari va istiqbollari" (2021): <https://cyberleninka.ru/article>
8. Spot.uz: <https://www.merriam-webster.com/dictionary/spot>
9. Jahon sug'urtachilar uyushmasi: <https://wia.org/>
10. Xalqaro sug'urta nazoratchilari uyushmasi: <https://www.iaisweb.org/>